

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01110&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01110. Запальні захворювання кишківника у дітей

Автор: Kaija-Leena Kolho
Редактор оригінального тексту: Jukka Pekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2016-12-01

Основні положення

- Частота виникнення запальних захворювань кишківника (ЗЗК; виразкового коліту та хвороби Крона) у дітей та підлітків швидко зростає.
- У більшості країн захворюваність на хворобу Крона (ХК) вища, ніж на виразковий коліт (ВК).
- Діагностика та лікування - це відповідальність закладів спеціалізованої медичної допомоги; роль первинної медичної допомоги полягає в тому, щоб бути пильним щодо можливості розвитку ЗЗК.
- ХК може супроводжуватися порушенням росту або затримкою статевого дозрівання навіть до появи перших значних проблем з кишківником.
- Хвороба може розвиватися в будь-якому віці. У дітей ЗЗК зазвичай маніфестують в період статевого дозрівання.

Епідеміологія

- Поточна захворюваність на ЗЗК у дітей та підлітків становить близько 15/100 000, однак кількість випадків зростає.

Клінічна картина

- ХК у дітей часто починається в ділянці ободової кишки, а симптоми нагадують ВК (див. нижче).
- Початок хвороби, як правило, без чітких симптомів.
- ВК є більш поширеним та важким захворюванням у дітей та підлітків, ніж у дорослих, і в більшості випадків уражає весь товстий кишківник. Ізольоване ректальне запалення зустрічається дуже рідко.
- ХК проявляється у вигляді перианального абсцесу настанова 00206 [Анальний абсцес] або фістули в 10-15% випадків.
- Найбільш типові симптоми
  - Діарея
  - Часта дефекація, особливо вранці
  - Періодична поява крові в калі
  - Нічні випорожнення
  - Більше того, при ХК спостерігається біль у животі та втрата ваги, а також рецидивуючі виразки ротової порожнини або інтермітуюча лихоманка.
  - Деякі пацієнти мають періодичні скарги з боку суглобів.
- Клінічні знахідки
  - Посилені кишкові шуми і незначний біль у животі при пальпації
  - Блідість (в більшості випадків)
  - При ХК: іноді перианальні фіброзні поліпи
  - При ХК: іноді виразки в роті, зміни слизової оболонки ротової порожнини у вигляді бруківки або еритема губ чи ясен
  - При ХК поширеними ознаками є втрата ваги, зменшення швидкості росту або затримка статевого дозрівання.

Діагностика та обстеження

- Якщо є вагома підозра на наявність ЗЗК з очевидною симптоматикою, призначають ендоскопічні дослідження.

- Фекальний аналіз кальпротектину може бути використаний як скринінговий тест у випадках, коли симптоми незначні, але рівні ураження можуть бути низькими при ХК проксимального відділу тонкого кишківника та за наявності проктиту.
- Якщо основним симптомом є діарея, копрокультуру слід дослідити у первинній медичній допомозі. Вірусна копрокультура виявляється дуже рідко.
- У більшості пацієнтів спостерігається трохи підвищений рівень ШОЕ, в крові виявляється мікроцитарна анемія, але значення також можуть бути абсолютно нормальними.
- У важких випадках часто зустрічається гіпоальбумінемія.
- Ендоскопічні дослідження у дітей та підлітків проводять під загальною анестезією. Крім ілеоколоноскопії, для диференційної діагностики між ХК і ВК завжди призначають ендоскопію верхніх відділів шлунково-кишкового тракту.
- Якщо спостерігається затримка росту, після ендоскопічних досліджень проводять капсульну ендоскопію тонкого кишківника або магнітно-резонансну томографію.

Диференційна діагностика

- Найпоширенішою причиною болю у животі є закреп, а невелика кількість крові на поверхні калу зазвичай виділяється з дистального відділу прямої кишки.
- Геморой рідко зустрічається у дітей та підлітків.
- Часом незначна кількість крові у калі може бути наслідком ювенільного поліпа, який можна видалити під час ендоскопічного дослідження.

Лікування

- Настанови з лікування базуються на терапії ЗЗК у дорослих (див. статтю Хвороба Крона [настанова 01073 | Хвороба Крона] та Виразковий коліт [настанова 00194 | Виразковий коліт]). Проведення лікування потребує відповідних знань у галузі дитячої гастроентерології.
- Лікування залізодефіцитної анемії можна розпочати у первинній медичній допомозі (максимальна доза заліза становить 100 мг/добу, оскільки пацієнти рідко можуть толерувати вищі дози).

- Дебют ЗЗК у дітей частіше потребує призначення кортикостероїдів, ніж у дорослих, оскільки захворювання, як правило, є надто поширеним, щоб реагувати на місцеву терапію.
- Оперативне лікування, спрямоване на полегшення ізольованого стенозу при ХК, є ефективним рішенням проблеми затримки росту.
- У випадку тяжкої ХК може допомогти виключно рідке ентеральне харчування.
- В дитячому віці колектомія призначається частіше, ніж у дорослих пацієнтів через недостатню відповідь на медикаментозне лікування.
- Лікування тяжких випадків захворювання, а також хірургічне втручання у молодих пацієнтів слід проводити в університетських клініках.

Настанови

- [Настанова 00206](#). Анальний абсцес.
- [Настанова 01073](#). Хвороба Крона.
- [Настанова 00194](#). Виразковий коліт.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm01110   Ключ сортування: 029.023   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2016-12-01

Автор(и): Kaija-Leena Kolho   Редактор(и): Jukka Pekka Jousimaa   Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Maarit Green
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd   Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

---

Навігаційні категорії
EBM Guidelines   Paediatrics

Ключові слова індексу

Adolescent   Bowel   Bowel diseases   Child   Colitis   Crohn disease   Crohn's disease   IBD
Inflammatory bowel disease   Intestinal tract   Large bowel   Ulcerative colitis   Anaemia   Anemia   Calprotectin
Capsule endoscopy   Diarrhea   Diarrhoea   ESR   Growth retardation   Melena   Retarded growth
speciality: Gastroenterology   speciality: Paediatrics